

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייים

ע"פ 8831/08

בפני: כבוד השופט א' א' לוי
כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט י' עמית

המערער: מדינת ישראל

נגד

המשיבים: 1. אחמד אלשחרה
2. עאמר אלוץ

ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים
בת"פ 3108/07 מיום 31/08/2008 שניתן על ידי כבוד
השופטת נ' בן-אור

תאריך הישיבה: י' באדר התש"ע (24.02.2010)

בשם המערער: עו"ד יאיר חמודות

בשם המשיבים: עו"ד שלמה הלברשט
עו"ד אלקנה לייסט; עו"ד מוסטפא יחיא

פסק-דין

השופט י' עמית:

האם עבירות הקשורות ברכבים שנגנבו בישראל והועברו לשטח A, הנתון לסמכות הטריטוריאלית של הרשות הפלסטינית, הן עבירות נגד כלכלתה של ישראל לצורך החלת הסמכות האקסטרטוריאלית של המדינה? זו השאלה מושא דיוננו.

1. ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 31.8.08 (כב' השופטת נאווה בן-אור) בת.פ. 3108/07 ובת.פ. 3109/07, לפיה נמחק האישום השני מכתב האישום נגד המשיב 1 (להלן: אלשחרה) ונמחק במלואו כתב האישום נגד המשיב 2

(להלן: אלצוץ) (להלן ביחד: המשיבים) בשל העדר סמכות. העבירות שנחקו הן קבלת רכב או חלקים גנובים מרכב לפי סעיף 413 לחוק העונשין, התשל"ז – 1977 (להלן: החוק או חוק העונשין); שינוי זהות של רכב או של חלק של רכב לפי סעיף 413ט לחוק; מסחר ברכב או בחלקים גנובים לפי סעיף 413יא לחוק; פירוק רכב לפי סעיף 413ד(ג) לחוק.

העבירות המיוחסות למשיבים בוצעו כולן בכפר דורא אשר בשטח A שבשליטת הרשות הפלסטינית, ומכאן השאלה אם יש תחולה לסעיף 13(א)(4) לחוק העונשין המקנה לבית משפט בישראל סמכות לדון בעניינם של נאשמים שביצעו עבירות כנגד כלכלת המדינה.

כתבי האישום, העובדות הצריכות לעניין וההליכים בבית משפט קמא

2. על פי הנטען בכתבי האישום הנפרדים שהוגשו כנגד המשיבים, בשנים 2005-2006 אלשחרה החזיק בבעלותו חנויות, מחסנים ומגרש לסחר ברכבים בכפר דורא אשר בשטח A, והעסיק את אלצוץ כפועל אצלו. השניים, יחד עם פועל נוסף, שלחו ידם בקבלת רכבים גנובים ושינוי זהותם ב"משחטת" רכב בה עסקו גם בפירוק רכבים גנובים, זיוף כלי רכב וחלקי כלי רכב ומכירתם. על פי כתב האישום, במהלך התקופה הנ"ל, פירקו המשיבים עשרות כלי רכב שנגנבו מישראל והועברו לשטחי A שבאחריות הרשות הפלסטינית.

3. העבירות המיוחסות למשיבים בוצעו כולן בשטח A מבלי שחלק מהעבירות או מקצתן נעשה בישראל, ומשכך המדובר ב"עבירת-חוץ" כהגדרתה בסעיף 7 לחוק העונשין. כתבי האישום נגד המשיבים הוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים מכוח הסמכות השיורית הנתונה לו לפי סעיף 8 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982. לכתב האישום צורף אישור העמדה לדין כנדרש לפי סעיף 9(ב) לחוק העונשין הקובע כי "לא תהיה העמדה לדין על עבירת-חוץ אלא בידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו בכתב, אם ראה כי יש בכך ענין לציבור". לטענת המערערת, סמכות בית המשפט נובעת מסעיף 13(א)(4) לחוק העונשין הקובע כי: "דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות-חוץ נגד - ... רכוש המדינה, כלכלתה או קשרי התחבורה והתקשורת שלה עם ארצות אחרות" (הדגשה שלי – י.ע.).

4. המשיבים טענו כי אין לבית המשפט המחוזי סמכות לדון בעבירות המיוחסות להם בהיותן עבירות חוץ שאינן נופלות בגדר סעיף 13(א)(4) הנ"ל.

אציין כי ביני לביני, בשנת 2007 חוקק מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון את צו מס' 1602 – צו בדבר הוראות בטחון (תיקון מס' 96) (הוראת שעה), המתקן את הצו בדבר הוראות בטחון (יהודה ושומרון) (מס' 378), התש"ל – 1970 (להלן: התיקון לצו). התיקון קובע כי בית משפט צבאי יהיה מוסמך לדון את אלה המבצעים עבירות שונות, הקשורות לסחר ולפירוק כלי רכב גנובים מישראל, גם כאשר אלה מבוצעות בשטחי A. הצו נכנס לתוקף ביום 24.9.07 לתקופה של שנה, ביום 26.8.08 הוארך תוקפו לשנה נוספת, ולאחר מכן הוארך שוב. על פי צו זה, אין חולק כי סמכותו של בית המשפט הצבאי משתרעת גם על עבירות מהסוג המיוחס למשיבים, אשר בוצעו בשטחי A. ברם, בהיעדר סמכות לבתי המשפט הצבאיים בשנים הרלוונטיות לכתבי האישום, נדרש בית משפט קמא להכריע בשאלת הסמכות.

החלטת בית משפט קמא

5. בית משפט קמא סקר בפירוט את ההיסטוריה החקיקתית של הדין החל בשטחי יהודה ושומרון על אזרחי ותושבי מדינת ישראל ועל הפלסטינים תושבי האיזור, והקורא מוזמן לעיין בסקירה המאלפת.

אעמוד בקצרה רק על הנקודות הרלוונטיות לענייננו: בהסכם הביניים שנחתם בשנת 1995 בין ישראל לרשות הפלסטינית (הידוע כ"הסכם אוסלו ב"), נקבע כי סמכות השיפוט הפלילית בשטח A שבסמכותו הטריטוריאלית של הרש"פ – למעט עבירות על רקע בטחוני שמטרתן לפגוע או שפגעו בביטחון האזור - תהיה בידי המועצה הפלסטינית. ההסכם נקלט במשפט הישראלי בשורה של חוקים של הכנסת ובצווים של המפקד הצבאי. מכאן, שהדין הפלילי הישראלי אינו חל על תושב הרשות הפלסטינית המתגורר בשטח A שביצע עבירה בשטח זה, למעט עבירה בטחונית.

6. כאמור, בשנת 2007 תוקן הצו בדבר הוראות בטחון שהרחיב את סמכותו של בית המשפט הצבאי לדון גם בעבירות שנעשו בשטח A שעניינן סחר ופירוק כלי רכב גנובים הרשומים בישראל. התיקון נולד לאחר שנתברר כי תופעת גניבת הרכבים מישראל והעברתם ל"משחטות" בשטחי הרשות הפלסטינית התעצמה עד מאוד בשנים האחרונות, וכי ברשות הפלסטינית אין כמעט אכיפה בנושא זה.

מאחר שהעבירות המיוחסות למשיבים בוצעו בשנים 2005-2006, בטרם נכנס התיקון לצו לתוקף, בחן בית משפט קמא אם לבית משפט בישראל נתונה הסמכות לדון

בעבירות המיוחסות לנאשמים בכתבי האישום. בחינת הסוגיה נעשתה במשקפי הוראות התחולה על עבירות חוץ, באשר הסכם הביניים לא התיימר לשלול את תחולת הדין הישראלי על עבירת חוץ המבוצעות כלפי המדינה ואזרחיה (תפ"ח (ת"א) 1158/02 מדינת ישראל נ' ברגותי (לא פורסם, 19.1.2003)).

7. בית משפט קמא קבע כי אין לבית המשפט בישראל סמכות לדון בכתב האישום, מאחר שהמעשים המיוחסים למשיבים אינם בגדר "פגיעה בכלכלתה של המדינה". נקבע כי יש להבחין בין פגיעה ברכושם של אזרחים או פגיעה בחברות הביטוח, רחבה ככל שתהיה, לבין עבירה שהיא נגד כלכלת המדינה. העובדה שתופעת גניבת הרכבים היא רחבת היקף ואף מהווה 'מכת מדינה' אין בה כדי לשנות את טיבן של העבירות מעבירות רכוש "רגילות" לעבירות נגד כלכלת המדינה. הזיקה הפרוטקטיבית המגולמת בסעיף 13 לחוק העונשין אינה מיועדת לעבירות כגון העבירות הנדונות אלא לעבירות הפוגעות באינטרסים חיוניים של המדינה, עבירות הפוגעות בערכים מוגנים הנמנים עם היסודות הפוליטיים והכלכליים של המדינה. מעשיהם של המשיבים, על אף שאלו מהווים חלק מתופעה נרחבת שהיא בבחינת 'מכת מדינה', אינם בגדר עבירה נגד כלכלתה של המדינה.

סופו של דבר, שבית המשפט המחוזי הורה למחוק את כתב האישום כנגד אלצוץ במלואו והורה למחוק את האישום השני כנגד אלשחרה. יצוין כי האישום הראשון נגד אלשחרה עניינו בעבירת פנים, ולגביו אין חולק על סמכותו של בית המשפט המחוזי.

תמצית טענות הצדדים בערעור

8. המערערת מיקדה טענותיה בכך שהעבירות המיוחסות למשיבים הן בגדר 'מכת מדינה' ובכך יש כדי להחיל עליהן את הוראת סעיף 13(א)(4) לחוק העונשין שעניינה עבירות-חוץ נגד כלכלתה של המדינה. על יסוד סעיף זה התקבל אישור להעמדה לדין בגין עבירת חוץ, כנדרש לפי סעיף 9(ב) לחוק העונשין. לביסוס טענתה, הגישה המערערת חוות דעת של מפקח מיחידת אתג"ר במשטרת ישראל, שעניינה בגניבות רכבים מישראל לשטחי הרשות הפלסטינית והפגיעה הכלכלית הנגרמת למדינה עקב כך. מחוות הדעת עולה כי בשנת 2005 בלבד נגנבו כ-30,000 רכבים, לקופת המדינה נגרם הפסד בסך 0.7 מיליארד ₪ ושווי אובדן הרכוש לציבור הישראלי עמד על 1.45 מיליארד שקלים. נתונים אלה הם מן הגבוהים בעולם ביחס למספר כלי הרכב המצויים במשק הישראלי.

המערערת פירטה באריכות אודות התופעה של גניבת רכבים, שינוי זהותם ופירוקם לחלפים ב"משחטות" בתחומי הרשות הפלסטינית, ההשפעה שיש לכך על המשק הישראלי וההכרה בתופעה כ'מכת מדינה'. המדובר בתופעה עבריינית המתרחשת בתחומי הרשות הפלסטינית, שאינה פועלת לצמצום התופעה ומאפשרת הקמת "ערי מקלט" של סחר בכלי רכב ובחלפים גנובים, סחר המתבסס על כלי רכב שנגנבו משטח מדינת ישראל.

9. לטענת המערערת, על כך שהמדינה ראתה בתופעה המדוברת פגיעה קשה בכלכלת המדינה, ניתן ללמוד מהעובדה שמשטרת ישראל הקימה בשעתו יחידה ארצית מיוחדת, היא יחידת אתג"ר. גם המחוקק התגייס למלחמה בתופעה: תיקון מס' 100 לחוק העונשין החמיר את את הענישה בעבירות רכוש, ובשנת 2007 תוקן חוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות), התשנ"ח – 1998. התיקון לחוק אוסר על תיקון כלי רכב בשטחי האחריות של הרשות הפלסטינית ועל שימוש במוצרי תעבורה משומשים המגיעים משטחי הרשות הפלסטינית. גם הרחבת סמכותו של בית המשפט הצבאי בתיקון לצו בשנת 2007, מעידה על אינטרס לאומי וציבורי רחב הקיים בהעמדתם לדין של המבצעים את העבירות המדוברות. הקניית סמכויות אלו לבית הדין הצבאי (אף תוך סטייה מסוימת מהסכמי הביניים שהעניקו לרשות הפלסטינית את הסמכות לפעול כנגד עבירות בשטחי A שאינן על רקע בטחוני), מצביעה על כך שמדובר בעבירות שהאינטרס הלאומי-ציבורי מחייב אכיפתן בבתי משפט בישראל.

10. לשיטת המערערת, נוכח הנזק הכלכלי הנרחב הנגרם כתוצאה מעבירות אלה, חל בעניינינו סעיף 13(א)(4) לחוק העונשין. יש לראות את העבירות כמכוונות נגד כלכלת המדינה, ובכך להגשים את תכליתו של הדין הפלילי שנועד להגן על חייהם, שלמות גופם ורכושם של אזרחי ותושבי ישראל.

לטענת המערערת, טעה בית משפט קמא בפרשנות המצמצמת שנתן לתחולה הפרוטקטיבית. יש מקום לפרשנות מצמצמת כאשר המדינה בה נעברה העבירה אוכפת את הדין הפלילי בשטחה ועושה מאמצים על מנת למזער את התופעה העבריינית, שאז יש בהרחבת התחולה הפרוטקטיבית כדי לפגוע בריבונותה של המדינה הזרה. לא כך במקרה דנן ובהאינדנא, שברשות הפלסטינית אין אכיפה והעבריינים לא נותנים את הדין על מעשיהם, מה שמעודד את המשך שגשוג תעשיית "משחטות" הרכבים.

למצער, וגם על פי פרשנות לפיה נדרשת פגיעה בערך מוגן המשתייך לערכים הנמנים על יסודות פוליטיים וכלכליים מהותיים של המדינה, הרי שתופעה זו אכן פוגעת פגיעה מכרעת ביסודות הכלכליים של ישראל נוכח היקפה העצום. לכך יש להוסיף כי לתופעה יש גם השלכה על בטיחות השימוש ברכבים, באשר נעשה שימוש בחלפים משומשים ובחלקי חילוף שאינם עומדים בתקני האיכות וההתאמה הנדרשים.

11. מנגד, תמכו המשיבים במסקנתו של בית משפט קמא לפיה אין סמכות לבית משפט בישראל לדון בעבירות אלו בהיעדר זיקה לישראל.

במישור הדיוני, טענו המשיבים כי ככל שהדבר נוגע לאלשחרה, המערערת לא הייתה זכאית להגיש ערעור. זאת, מאחר שההליכים נגדו טרם הסתיימו בבית משפט קמא, כך שמדובר בהחלטת ביניים במסגרתה נמחק רק האישום השני נגדו, וכידוע, אין ערעור בפלילי על החלטת ביניים.

זאת ועוד, לטענת המשיבים, חוות הדעת שהגישה המערערת אינה עומדת בתנאי הסף הדרושים, ואינה מבססת את הטענה כי העבירות המיוחסות למשיבים פוגעות בכלכלת המדינה. במישור הדיוני, מומחיותו של כותב חוות הדעת, שהינו קצין ביחידת אתג"ר, אינה מומחיות כלכלית הנדרשת לביסוס הטענה שהעבירות מושא הדיון פוגעות בכלכלת המדינה. לגופא של חוות הדעת טענו המשיבים כי היא מבוססת על מידע ממקורות לא מוסמכים, לרבות מידע מהעיתונות הכתובה, ולא על מחקר מקיף ומעמיק כנדרש.

עוד הוסיפו המשיבים וטענו כי הערעור הוא תיאורטי מבחינת השלכותיו הכלליות, באשר נוכח התיקון לצו בשנת 2007, מבצעי עבירות מן הסוג הנדון יישפטו בבית משפט צבאי. לאור זאת, אין ממש בחששה של המערערת, כי אם החלטתו של בית משפט קמא תישאר על כנה, העבריינים לא יתנו את הדין על מעשיהם ומשחטות הרכב ימשיכו לשגשג באין מפריע.

12. במישור המהותי טענו המשיבים כי לא לסוג העבירות הנדונות כאן נועדה התחולה הפרוטקטיבית. תחולה על עבירת חוץ היא אמצעי חריף שיש לשמרו לעבירות חמורות במיוחד המסכנות את יסודותיה של המדינה ופוגעות משמעותית באינטרס לאומי חיוני של המדינה. יש להבחין בין פגיעה בכלכלתה של המדינה לבין פגיעה ברכוש של אזרחיה, אף אם הצטברות של מעשים רבים כדוגמת מעשי המשיבים פוגעים בעקיפין בכלכלת המדינה.

עוד טענו המשיבים כי הכרה בסמכות שיפוט אקסטרטוריאליה לגבי עבירות של פירוק וסחר ברכבים גנובים בשטח A נוגדת את הסכם הביניים וטעונה הסדרה מפורשת בחקיקה, כפי שנעשה על מנת להקנות סמכות לבתי המשפט הצבאיים.

על עבירות חוץ והתחולה הפרוטקטיבית

13. נקודת המוצא היא שהנורמה הפלילית מוגבלת לתחום הטריטוריאלי של המדינה. הזיקה הטריטוריאליה היא אפוא הזיקה הראשונה במעלה מבחינת תחולת דיני העונשין והנורמות הפליליות, ומשמעותה היא כי למדינה נתונה הסמכות לדון בכל העבירות הנעשות בשטחה. עיקרון יסודי זה, המבטא את ריבונות המדינה, מקובל כיום ברוב שיטות המשפט בעולם (רע"פ 1178/97 כהנא נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(3) 266, 269 (1997); ע"פ 4596/05 רוזנשטיין נ' מדינת ישראל, פ"ד ס(3) 353, 381 (2005) (להלן: רוזנשטיין)). עם זאת, המחוקק רשאי להרחיב את היקף התחולה של דיני העונשין המדינתיים גם על עבירות שלא בוצעו בשטח המדינה. עצם הרחבת התחולה אינה מוגבלת במשפט הבינלאומי "וכל ריבון רשאי לקבוע את היקף התחולה של דיני העונשין שלו על עבירות-חוץ לפי האינטרסים שלו, ללא הגבלות כלשהן" (ש"ז פלר ומרדכי קרמניצר "תגובה לחיבור 'בגנות התחולה הנציונלית של דיני העונשין' מפרי עטו של פרופסור יורם שחר" פלילים ה(1), 65, 67 (1996) (להלן: פלר וקרמניצר)).

14. כאשר המחוקק מרחיב את תחולת החוק מעבר ליסוד הטריטוריאלי באופן שלנורמה הפלילית תהא תחולה אקסטרטוריאליה, אזי תתפוס את מקומו של היסוד הטריטוריאלי, דרישה נורמטיבית אחרת אשר מקשרת את העבירה למדינה (ע"פ 163/82 דוד נ' מדינת ישראל, פ"ד לז(1) 622, 630 (1983) (להלן: דוד)). במרבית שיטות המשפט מקובלות ארבע זיקות מרכזיות המרחיבות את תחולת דיני העונשין גם על עבירות חוץ והן:

זיקה פרסונאלית אקטיבית - כאשר מבצע העבירה הוא אזרח המדינה;

זיקה פרסונאלית פסיבית - כאשר קורבן העבירה הוא אזרח המדינה;

זיקה אוניברסאלית - עניינה עבירות חמורות במיוחד שיש אינטרס כלל אנושי למנוע אותן, כדוגמת פשעי מלחמה, רצח עם ופיראטיות;

זיקה פרוטקטיבית (המכונה גם הזיקה ההגנתית או המגוננת) - עניינה בעבירות שבוצעו מחוץ לשטח המדינה אך פגעו או נועדו לפגוע באינטרסים לאומיים חיוניים של המדינה (ראו: יורם דינשטיין "סמכות השיפוט הפלילית: גבולות והגבלות" עיוני משפט א 303 (1971) (להלן: דינשטיין)), או ביסודות פוליטיים וכלכליים של המדינה המעמידים בסכנה את ריבונות המדינה, שלמותה הטריטוריאלית, בטחונה, כושר הלחימה וההגנה שלה, כלכלתה, יוקרתה וכיוצא בזה (ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין כרך א 274 (1984) (להלן: פלר); ראו גם: רוזנשטיין, בעמ' 384; Monika B. Krizek, "The Protective Principle of Extraterritorial Jurisdiction: A Brief History and an Application of the Principle to Espionage as an Illustration of Current United States Practice" 6 B. U. Int'l L. J. 337, 339-340 (1988) (להלן: Krizek); ש"ז פלר "בחינות אחדות של עקרון החוקיות בפלילים" משפטים א 19, 37 (1968)). לאור מצבם המיוחד של העם היהודי ושל מדינת ישראל בעולם, המחוקק בישראל הרחיב את תחולת ההגנה על עבירות-חוץ שנועדו לפגוע באזרחי ישראל באשר הם אזרחי ישראל וביהודים באשר הם יהודים (ועל כך יצא קצפו של יורם שחר במאמרו "בגנות התחולה הנציונאלית של דיני העונשין" פלילים ה 5 (1996) וראו התגובה למאמר בפלר וקרמניצר לעיל, שם מרחיבים המחברים אודות עקרונות התחולה הפרוטקטיבית תוך סקירת ההסדרים הנוהגים במדינות אחרות).

15. נוכח הרגישות הכרוכה בהעמדה לדין פלילי בגין עבירות המבוצעות מחוץ לשטחה של המדינה על פי אחת מהזיקות דלעיל, נקבע בסעיף 9(ב) לחוק מנגנון לפיקוח על השימוש בסמכות זו, ולפיו נדרש אישור היועץ המשפטי לממשלה.

16. סעיף 7 לחוק העונשין מגדיר עבירת-חוץ על דרך השלילה, ככל עבירה שאינה עבירת-פנים:

7. (א) "עבירת-פנים" —
- (1) עבירה שנעברה כולה או מקצתה בתוך שטח ישראל;
 - (2) מעשה הכנה לעבור עבירה, נסיון, נסיון לשדל אחר, או קשירת קשר לעבור עבירה, שנעשו מחוץ לשטח ישראל, ובלבד שהעבירה, כולה או מקצתה, היתה אמורה להיעשות בתוך שטח ישראל.
- (ב) "עבירת-חוץ" - עבירה שאיננה עבירת-פנים.

אין חולק כי במקרה דנן בעבירת חוץ עסקינן. לבקשת בית משפט קמא (סעיף 16 להחלטה), המערערת חזרה ואישרה כי העבירות הקשורות לפירוק הרכבים והסחר

בחלפים הגנובים בשטח A המיוחסות למשיבים הן בגדר עבירות חוץ, וכי גם לאחר בחינה מדוקדקת של חומר הראיות לא ניתן למצוא בו זיקות לתחומי מדינת ישראל. שאילו נמצאה זיקה כאמור – מעבר לעובדה שכלי הרכב נגנבו בישראל – ניתן היה להתייחס למעשיהם של המשיבים כאל עבירות פנים. נראה אפוא כי גם לשיטתה של המערערות, לא סגי בידיעה של המשיבים כי מדובר בכלי רכב גנובים שמקורם בישראל, כדי להכניס את העבירה לגדרי עבירת-פנים שבוצעה "מקצתה" בישראל (וראו סעיף 34 להחלטת בית משפט קמא).

17. ענייננו מתמקד בזיקה הפרוטקטיבית של עבירה נגד כלכלת המדינה הקבועה בסעיף 13(א)(4) לחוק העונשין. השאלה הניצבת לפתחנו היא, אם ניתן להעמיד את המשיבים לדין בגין עבירת חוץ מכוח הזיקה הפרוטקטיבית. וזו לשונו של סעיף 13 לחוק העונשין (הדגשה שלי – י.ע.):

13 (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות חוץ

נגד –

(1) בטחון המדינה, יחסי החוץ שלה או סודותיה;

(2) סדרי המשטר שבמדינה;

(3) הפעילות התקינה של רשויות המדינה;

(4) רכוש המדינה, כלכלתה או קשרי התחבורה

והתקשורת שלה עם ארצות אחרות;

(5) רכוש, זכויות או פעילות תקינה של איגוד או גוף

שפורטו בסעיף קטן (ג).

(ב) דיני העונשין של ישראל יחולו גם על עבירות-חוץ

נגד -

(1) חיי אזרח ישראלי, תושב ישראל או עובד הציבור,

גופו, בריאותו, חירותו או רכושו, באשר הוא כזה;

(2) חיי יהודי, גופו, בריאותו, חירותו או רכושו, באשר

הוא יהודי, או רכוש מוסד יהודי, באשר הוא כזה.

(ב1) דיני העונשין של ישראל יחולו גם על עבירת חוץ

שהיא עבירה על חוק איסור הכחשת השואה, התשמ"ו-

1986.

....(ג)

[במאמר מוסגר נציין כי בבית משפט קמא, המערערות טענה תחילה כי על

מעשי המשיבים חל סעיף 13(ב)(1) לחוק העונשין, שעניינו עבירות נגד רכושו של

אזרח ישראל באשר הוא כזה, אך בהמשך זנחה טענה זו].

האם עבירות הקשורות ברכב גנוב הן בגדר פגיעה בכלכלת המדינה?

18. למשיבים מיוחסות עבירות שונות הקשורות בפירוק רכבים גנובים, שינוי זהותם וסחר בחלפים גנובים, עבירות שבוצעו במלואן בשטח A ולפיכך הינן עבירות חוץ. האם יש לבית משפט בישראל סמכות לדון בעניינם מכוח הזיקה הפרוטקטיבית האמורה בסעיף 13(א)(4) לחוק העונשין?

כאמור, לשיטתה של המערערת, העבירות המיוחסות למשיבים פוגעות בכלכלתה של המדינה ומסכות נזקים של מיליוני שקלים בשנה. המדובר ב"משחטות" רכב ובתעשייה שלמה המתבססת על "חליבת" ציי כלי הרכב של מדינת ישראל. לכן, נוכח היקף התופעה שהינה בבחינת 'מכת מדינה' והנזקים הכלכליים הנגרמים בעקבותיה יש תחולה לזיקה הפרוטקטיבית.

19. השאלה אם עבירות הנוגעות לרכבים ולחלפים גנובים המתבצעות בשטח שבאחריות הרשות הפלסטינית, הן בגדר סמכותו של בית משפט בישראל מכוח הזיקה הפרוטקטיבית, התעוררה מספר פעמים בפסיקת בית משפט זה אך מבלי שנפסקה הלכה ברורה בעניין. באחד המקרים (בש"פ 4343/08 עג'ג' נ' מדינת ישראל (לא פורסם), 29.6.2008)) קבע כב' השופט ג'ובראן בערר על מעצר שהוגש בעניינו של נאשם שיוחסו לו עבירות דומות לעבירות המיוחסות למשיבים, כי הוכחה סמכותו של בית משפט השלום לדון בעניינו של העורר "במידה הנדרשת בשלב זה". בית המשפט מדגיש בהחלטתו כי לא הונחה בפניו תשתית עובדתית הנדרשת לשאלת הסמכות וכי "מדובר אך בקביעה בדבר סמכות עניינית לכאודית, שאין בה דווקא כדי למצות את הדיון בסוגיית הסמכות במסגרת ההליך העיקרי".

בבג"ץ 8786/06 מהדאוי נ' היועץ המשפטי לממשלה (לא פורסם, 10.12.2006) דחה בית משפט זה עתירה שהוגשה כנגד החלטת בית משפט השלום, במסגרת בקשה להארכת מעצר עד תום ההליכים, לפיה יש סמכות לדון את הנאשם מכוח סעיף 13(א)(4) לחוק העונשין על עבירות דומות לאלה המיוחסות למשיבים. העתירה נדחתה על הסף בשל קיומו של סעד חלופי העומד לעותר והוא העלאת הטענה כטענה מקדמית במסגרת התיק העיקרי. בהערת אגב, נאמר על ידי כב' השופט רובינשטיין (הדגשה שלי – י.ע.):

"לא אמנע מלומר, מבלי לקבוע כל מסמרות או לחרוץ דעה בהליך המתנהל בבית המשפט הפלילי, כי הנושא עולה נוכח מציאות קשה – מזה "מכת מדינה" של גניבת רכב מישראל לשטחי הרשות הפלסטינאית, ומזה העובדה שברשות הפלסטינאית עצמה למעשה אין דין

ואין דיין וההפקרות המשפטית שוררת מכבר; הנחות שהונחו בהקשרים אלה בימי ההסכמים, לרבות אכיפה על-ידי הרשות הפלסטינאית עצמה ולרבות שיתוף פעולה, כמעט שלא התקיימו, למרבה הצער. פשיטא שבכך אין כמובן כדי להוליד סמכות אם זו איננה על פי דין, אך אין גם להתעלם ממצואות, במבט הכולל על דין ועל דיין. גדרי הדין יידונו ככל משפטם וחוקתם בבית משפט השלום"

בע"פ 4938/01 אלפנדי נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 25.10.01) זיכה בית המשפט את המערער מהרשעה בעבירות של סחר ברכב גנוב שבוצעו בתחומי הרשות הפלסטינית בהיעדר זיקה בין עבירת הגניבה לבין עבירת הסחר. ברם, באותו מקרה לא נטען לתחולת הדין הישראלי מכוח הוראת סעיף 13(א)(4) לחוק העונשין או מכוח זיקה אחרת. לכן, לא ניתן להסיק מפסק דין זה הלכה לענייננו.

הנה כי כן, הסוגיה טרם הוכרעה בפסיקה וזו הפעם הראשונה שהשאלה מגיעה במישרין ובדלת הראשית לשולחנו של בית משפט זה. את הילוכנו בשאלה זו, נפתח במילים מספר אודות הפרשנות בדין הפלילי.

20. יש הגורסים כי כאשר בדין פלילי עסקינן, יש לפרש את הנורמה בדרך מצמצמת ודווקנית בהתאם למשמעות הטבעית של הדברים, שאם לא כן, נמצאנו פוגעים בעקרונות שביסוד הדין הפלילי וביניהם עקרון החוקיות (ראו לדוגמא את הביקורת על הפרשנות התכליתית בפלילים: בועז סנג'רו "פרשנות מרחיבה בפלילים? ! האומנם "אין מחוקק מבלעדי המחוקק ולו בלבד נתכנו עלילות החקיקה"? על נשיא בית המשפט העליון כמחוקק-על והספד לכלל הפרשנות המצמצמת" עלי משפט ג(1) 165 (2003); מרדכי קרמניצר וליאת לבנון "בית המשפט כמסייע לדבר חקיקה – על הסיוע לדבר עבירה ועל הפרשנות בפלילים" מחקרי משפט יז 403 (2002)).

אילו אחזנו בגישה זו, דומה כי נקל היה להגיע לתוצאה לפיה העבירות המיוחסות למשיבים אינן בגדר עבירות נגד כלכלת המדינה. ברם, למרות שבנורמה פלילית עסקינן, המחוקק בחר בדרך הפרשנות התכליתית וסעיף 34כא לחוק העונשין קובע: "ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע הענין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין" (הדגשה שלי – י.ע.). מכאן, שאמנם על בית המשפט לנקוט במשנה זהירות בבואו לפרש נורמה פלילית, אך כמו כל דין אחר, אין לפרש את הדין הפלילי לא על דרך הצמצום ולא על דרך ההרחבה אלא על פי תכליתו של החוק (אהרן ברק "על פרשנותה של הוראה פלילית" מחקרי משפט יז 347 (2002); ע"פ 4654/03 וליד נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 26.6.06)

פסקאות 9-11). בין מספר אפשרויות המגשימות את התכלית החקיקתית יש לבחור את זו אשר מגשימה אותה באופן המלא ביותר, הן את התכלית הסובייקטיבית והן האובייקטיבית (אהרן ברק פרשנות תכליתית במשפט 133-135 (2003) (להלן: ברק, פרשנות תכליתית)). רק מקום בו נותרו מספר אפשרויות לפרשנות הנורמה על פי התכלית החקיקתית, יש להעדיף את הפרשנות המקלה עם הנאשם.

21. על רקע דברים אלה, נחזור ונבחן את השאלה המונחת לפתחנו: האם העבירות של סחר ופירוק רכבים גנובים הן בגדר עבירות נגד כלכלתה של המדינה.

אקדים ואומר כי לטעמי אין לקבל את עמדת המערערת לפיה העבירות המיוחסות למשיבים – למרות היותן מכת מדינה הפוגעת בהיקף רחב ברכושם של אזרחי המדינה – הן בגדר עבירות כנגד כלכלת המדינה. אנמק להלן את מסקנתי.

22. הפרשנות התכליתית אינה מייתרת כמובן את בחינת לשון החוק. יש קשר הדוק בין לשון הנורמה לבין תכליתה, ולעולם יפתח הפרשן בלשונו של החוק ויסיים את הילוכו בלשונו של החוק, וכלשונו של השופט חשין: "אכן כן: לערבו של יום – ולעולם – נחזור אל הוראת-החוק – היא ביתנו – אלא שזו הפעם נבין לא אך את צירופי-המילים אלא נוסף ונראה בעדם, לא אך נפרש את החוק אלא נדע את החוק, נדע מנין בא הנהר ולאן הוא הולך" (רע"א 2853/96 קרנית – קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים נ' דחבור ג'מאל פרח, פ"ד נג(1) 680, 685 (1999)).

לשון הנורמה תוחמת את האפשרויות הלשוניות שיכול הטקסט המשפטי לשאת על גבו. על כך אין חולק, ומי לנו כנשיא ברק, הכוהן הגדול של הפרשנות התכליתית, באומרו כי יש להעניק לנורמה את המשמעות ההגיונית והטבעית כדי להגשים את מטרת החקיקה (ע"פ 787/79 מזרחי נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(4) 421, 427 (1980)).

נפתח אפוא בלשון הסעיף, לאחר מכן נגביה מעט עוף ונבחן את סביבתו של הסעיף, שהרי שנינו ולמדנו כי החוק הוא כיצור חי בסביבתו הטבעית.

23. א. סעיף 13(א)(4) קובע כי דיני העונשין יחולו "על עבירות חוץ נגד – רכוש המדינה, כלכלתה או קשרי התחבורה והתקשורת שלה עם ארצות אחרות". ודוק: לא עבירות הפוגעות בכלכלת המדינה, אלא עבירות נגד כלכלת המדינה. לכן, לא סגי בכך שבמבחן התוצאה העבירה פוגעת בכלכלתה של המדינה, אף אם במכת מדינה מדובר. המבחן הוא אם העבירה, על פי טיבה, פועלת נגד כלכלת המדינה.

ב. נחזור ונעיין בלשון הסעיף: "רכוש המדינה, כלכלתה או קשרי התחבורה והתקשורת שלה עם ארצות אחרות". כפי שציין בית משפט קמא בהחלטתו, "כלכלת המדינה" משובצת בנשימה אחת בין "רכוש המדינה" לבין "קשרי התחבורה והתקשורת" של המדינה עם מדינות אחרות. הקשר הדברים מעיד כי ענייננו בפגיעה בערך מוגן המשתייך לתשתית הכלכלית של המדינה, להבדיל מפגיעה ברכושם של פרטים.

ג. כותרתו של סעיף 13 היא "עבירות נגד המדינה או העם היהודי" והסעיף כולל עבירות נגד בטחון המדינה, יחסי החוץ שלה, מוסדותיה ועבירות הנושאות אופי אנטי ישראלי ואנטי יהודי. פשוטו של מקרא, שעבירות רכוש נגד הפרט אינן בגדר "עבירות נגד המדינה".

ד. המחוקק ידע להבחין בין שלוש קטגוריות של עבירות: פגיעה ברכוש המדינה (קטגוריה A) או פגיעה בכלכלת המדינה (קטגוריה B) (סעיף 13(א)(4)) או פגיעה ברכושו של אזרח ישראלי/יהודי בהיותו אזרח ישראלי/יהודי (קטגוריה C) (סעיף 13(ב)(1)-ו(2) לחוק). המקרה שבפנינו נופל לקטגוריה D של פגיעה "סתם" ברכוש אזרחי המדינה ועל פגיעה "סתם" ברכוש אזרחי המדינה לא חלה הזיקה המגוננת (פרוטקטיבית) על פי פשוטו של מקרא.

לאור האמור לעיל, דומה כי הפרשנות המוצעת על ידי המערערת חורגת מהמשמעות ההגיונית והטבעית של לשון החוק ומההקשר הכולל של הדברים. עם זאת, וכפי שאמרנו לעיל, לשון החוק היא תחנת המוצא ותחנת הסיום, ויש לבחון גם את התכלית הסובייקטיבית והאובייקטיבית, והאם יש טעמים שבמדיניות המצדיקים התרחקות-מה מהמשמעות הראשונית והטבעית של הנורמה.

24. התכלית הסובייקטיבית שביקש המחוקק להגשים, כפי שבאה לידי ביטוי בסעיף 13(א)(4), היא להקנות סמכות שיפוט למדינה כאשר מדובר בעבירות חמורות במיוחד הפוגעות ביסודותיה. כך עולה מדברי ההסבר להצעת החוק:

"הסעיף המוצע דן בתחולה הפרוטקטיבית, המבוססת על זיקה מיוחדת של סוג העבירה למדינה, כשהעבירה עשויה להעמיד בסכנה את היסודות המדיניים, הבטחוניים והכלכליים של המדינה, יוקרתה וסדרי הפעילות התקינים של רשויותיה." (הדגשות שלי- י.ע.)

עמדה זו, המצביעה על הצורך בפגיעה ביסודות הכלכליים של המדינה, בכדי שתהיה הצדקה לתחולה המגוננת (פרוטקטיבית), קשורה בטבורה לתכלית האובייקטיבית, המהווה את "הערכים, המטרות, האינטרסים, המדיניות, היעדים והפונקציה אשר הטקסט צריך להגשים בחברה דמוקרטית" (ברק, פרשנות תכליתית, בעמ' 134). התכלית האובייקטיבית מעוגנת הן בנורמה הפלילית העומדת לדיון והן במטרות הדין הפלילי ועקרונות היסוד שלו. בנקודה זו נחזור ונרחיב מעט אודות הרציונלים וההצדקות שבבסיס התחולה הפרוטקטיבית.

25. ההצדקה להחלת דיני העונשין של המדינה על עבירות חוץ מטעמי זיקה מגוננת, היא שיש בעבירות מסוימות כדי לפגוע או כוונה לפגוע, ביסודות הפוליטיים או הכלכליים של המדינה. המדובר בעבירות אשר במניעתן יש ערך ציבורי מיוחד שכן הן חותרות תחת היסודות של המדינה. רק במצב דברים מעין זה יש הצדקה להרחיב את תחולת דיני העונשין מעבר לגבולות הטריטוריאליים ולהחילם גם על עבירות שנעשו מחוץ לשטח המדינה. הרחבת תחולה מעין זו הינה בעלת משמעויות מרחיקות לכת מבחינת הנאשם, בין היתר, מאחר שלא עומדת לו הגנת סיכון כפול או פליליות כפולה. דהיינו, ניתן להעמיד לדין עבריין אף אם כבר נשפט על אותה עבירה במדינה אחרת (ע"פ 84/88 מדינת ישראל נ' אברג'יל, פ"ד מד(2) 133 (1990)) ואף אם המעשה או המחדל המיוחסים לו לא מהווים כלל עבירה במדינה האחרת (TIT, בפסקה 35).

מכאן הזהירות המיוחדת הנדרשת בבואנו להחיל את הזיקה המגוננת על עבירות-חוץ לצורך החלת סמכותו של בית המשפט בישראל. וכדברי פרופ' פלר:

"מדובר בעבירות המעמידות בסכנה את ריבונות המדינה, שלמותה הטריטוריאלית, בטחונה, כושר ההגנה והלחימה שלה, כלכלתה, יוקרתה, וכיוצא באלה ערכים שבהם תלוי עצם קיומה." (פלר לעיל, בעמ' 274)

יש הגורסים כי בכדי שתקום סמכות פלילית למדינה מכוח הזיקה הפרוטקטיבית יש צורך כי העבירה תפגע פגיעה מכרעת באינטרס לאומי חיוני של המדינה (דינשטיין לעיל, בעמ' 310). כמו כן, בכדי שתקום הזיקה הפרוטקטיבית, העבירות צריכות לפגוע באופן ישיר או עקיף בריבונותה של המדינה (גבריאל הלוי תורת דיני העונשין כרך א 447 (2009)). ככל שמדובר על עבירה שבוצעה לא מתוך מטרה לערער את יסודות המדינה, אין הצדקה להרחבת הסמכות הפלילית אל מעבר

לגבולות הטריטוריאליים (יורם דינשטיין "התיקון לחוק עבירות חוץ" עיוני משפט ב 829, 836 (1973)).

26. היקף תחולתו של עיקרון התחולה הפרוטקטיבית אינו מוגדר ולא כולל רשימה סגורה של עבירות (לעיל Krizek ; Malcolm N. Shaw, International Law 591-592 (Fifth Edition, 2003); Ian Brownlie, Principles of Public International Law, 304-305 (Seventh Edition, 2008)). מרבית שיטות המשפט בעולם הכירו בזיקה הפרוטקטיבית, וזו חלה בעיקר כאשר יש פגיעה באינטרס חיוני של המדינה, עבירות המסכנות את בטחון המדינה כגון ריגול או עבירות החותרות תחת יסודות המדינה, המשטר ומוסדותיה, כגון תרמית בניסיון לקבל אזרחות או אשרת שהייה או כניסה לארץ (ראו פסקי הדין שנזכרו בהחלטת בית משפט קמא: United States v. Birch, 470 F.2d 808 (4th Cir. 1972); United States v. Pizzarusso, 388 F.2d 8 (2nd Cir. 1968)). הדוגמה הקלאסית המקובלת בספרות המשפטית לפגיעה בכלכלת מדינה המצדיקה תחולה לזיקה המגוננת, היא זיוף מטבע או הונאה רחבת היקף. ניתן לחשוב על דוגמאות נוספות לעבירות נגד כלכלת המדינה, כגון פגיעה במוצר בענף ייצוא מרכזי של המדינה, מה שיכול לגרום לפגיעה באותו ענף ייצוא (ועל מנת שלא ליתן רעיונות לעוכרי ישראל לא נידרש לדוגמאות ספציפיות).

בהחלטת בית משפט קמא נאמר כי סעיף 13(א)(4) חל רק על עבירות "המתאפיינות במניע לאומני או הפוגעות בערכים מוגנים הנמנים עם היסודות הפוליטיים והכלכליים של המדינה". ודוק: למניע הלאומני עשוי להיות משקל אך המניע הלאומני אינו תנאי הכרחי ואינו תנאי מספיק לצורך קיומה של זיקה פרוטקטיבית. הבחינה היא של טיב העבירה וטיב המעשה ותוצאותיו. לכן, לדוגמה, עבירה של זיוף מטבע בקנה מידה גדול, גם אם היא לא נעשית מתוך מניע לאומני אלא מתוך מניע "אישי" של העבריין המבקש להעשיר את כיסו, יכול ותיחשב כעבירה נגד כלכלת המדינה.

27. מקרה הדומה לענייננו, שנזכר בהחלטת בית משפט קמא, נדון בארה"ב לגבי אזרח מקסיקני שרכש במקסיקו רכב שנגנב מארה"ב בידיעה שמדובר ברכב גנוב. נפסק כי אין סמכות לבית משפט אמריקאי לדון בעניינו של האזרח המכסיקני, וכי האכיפה נתונה בידי המדינה בה נעשתה העבירה. זאת, מאחר שהזיקה הפרוטקטיבית נועדה למקרים חמורים של פגיעה באינטרסים חיוניים של המדינה. בית המשפט ציין בפסק הדין כי אין ספק שלמעשהו של הנאשם יש השפעה על האזרח האמריקאי, אך לא סגי

בכך כדי להקנות למדינה סמכות שיפוט מכוח הזיקה הפרוטקטיבית (United States v.)
(Columba-Colella, 604 F.2D 356 (5th Cir. 1979)).

יכול הטוען לטעון כי להבדיל מהמצב שבפנינו, ברשות הפלסטינית אין דין ואין דין בכל הנוגע לגניבות רכבים מישראל, בעוד שבמקסיקו, המדינה בה בוצעה העבירה, יש אכיפה והעבריינים נותנים את הדין. ואכן, בית המשפט בארה"ב הדגיש כי אין להגזים בחשש שהחלטת בית המשפט עלולה לעודד גניבות רכב בערי גבול, מאחר שהעבריינין מהצד השני של הגבול צפוי לאכיפה במדינת אזורותו.

איני סבור כי מידת האכיפה בעברו השני של הגבול, היא הקריטריון לקביעת היקף סמכותו של בית משפט בישראל על עבירות חוץ ולמתן פרשנות מאולצת לסעיף 13(א)(4) לחוק העונשין. הפתרון לאי אכיפה בשטח שבאחריות הרשות הפלסטינית נמצא בתיקון הצו בשנת 2007 בדבר סמכויות השיפוט של בתי הדין הצבאיים. לטעמי, עצם הצורך בהרחבת סמכות בתי הדין הצבאיים גם על עבירות כגון דא, מעיד על כך שהמדינה הבינה כי אין מנוס מלמצוא פתרון חקיקתי הולם לתופעה, וכי אין בכוחו של סעיף 13(א)(4) לחוק העונשין לשאת על גבו את הפרשנות הנטענת על ידי המערערת.

28. אין חולק כי התופעה של גניבות רכב היא מכת מדינה זה שנים רבות (דנ"פ 2316/95 גנימאת נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(4) 589 (1995)). גניבות הרכב משטח מדינת ישראל מהווה עבירת פנים לגביה לא מתעוררת שאלה של סמכות. ברם, גניבת הרכב היא רק התחנה הראשונה ובשטחי הרשות הפלסטינית קמה תעשייה שלמה של "משחטות" רכב - המהוות "תחנה סופית" לרכבים הגנובים - ושל סחר בחלפים ובכלי רכב גנובים, שגם עליה ניתן לומר שהיא בבחינת מכת מדינה. היקף התופעה הוא מן המפורסמות שאינן צריכות ראייה ואף בגדר ידיעה שיפוטית. אלא שגם גניבות ופריצות לדירות, לבתי עסק ולרכבים הם בגדר מכת מדינה, ולא כל עבירה שהיא מכת מדינה כעבירה נגד כלכלת המדינה תיחשב. העבירות של פירוק רכבים וסחר בחלפים גנובים פוגעות ללא ספק בכיסם וברכושם של אזרחי המדינה, אם במישרין ואם בעקיפין בכך שהן גורמות להעלאת הפרמיות של הביטוח. אך פגיעה ברכושם של האזרחים לחוד ופגיעה בכלכלתה של המדינה לחוד. לא לעבירות כגון דא נועדה התחולה המגוונת, שהיא אמצעי חריף במשפט הפלילי, שנועד כאמור למקרים החותרים תחת אושיות המדינה.

29. זאת ועוד. בעבירה של זיוף מטבע או בפגיעה בסחורה המיוצאת מישראל בענף ייצוא חשוב בכוונה לפגוע באותו ענף או באופן שיש בו כדי לפגוע באותו ענף, די

במעשה בודד כדי לפגוע בכלכלת המדינה. לא כך בעבירות הקשורות לגניבת רכב וסחר בחלפים גנובים, שרק הצטברות של עבירות מעין אלה יכולה להביא לטענה כי מדובר בעבירה נגד כלכלת המדינה. דהיינו, המעשים הספציפיים המיוחסים למשיבים, כשלעצמם ובבדידותם, אינם יכולים להיחשב כפגיעה בכלכלת המדינה.

30. גם בהנחה שכפות המאזניים מעוינות ושתי האפשרויות הפרשניות מתיישבות עם לשונו ותכליתו של הסעיף – וכשלעצמי איני סבור כך – יבוא כלל הפרשנות השיורי הקבוע בסעיף 34 כחוק העונשין ויכריע את הכף. נחזור ונשים נגד עיננו שוב את לשון הסעיף:

“ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע העניין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין”.

בהינתן מצב בו יש מספר פירושים אפשריים המגשימים את תכלית החוק, יש לבחור את הפירוש המקל עם מי שאמור לשאת באחריות הפלילית. אין הכוונה לפירוש אשר יקל עם הנאשם הספציפי העומד לדין אלא לפירוש המקל עם הנאשם ההיפותטי בדין זה, מבלי התחשבות בנסיבות הספציפיות של הנאשם הספציפי (דנ"פ 1558/03 מדינת ישראל נ' אטו, פ"ד נח(5) 547, 557 (2004)). לכן, ולמרות שמדובר בנאשמים שלחובתם מיוחסות עבירות של פירוק וסחר בעשרות רכבים, איננו שמים נגד עיננו את הנסיבות הספציפיות של כתב האישום ושל המשיבים שבפנינו, אלא יש לבחון את טיב העבירה ואת העברייך ההיפותטי. הפרשנות לה טוענת המערערת מעוררת לכל הפחות ספק, וספק זה צריך לפעול לזכותם של המשיבים.

31. לא נעלם מעיני האינטרס הציבורי החשוב למיגור התופעה של סחר ופירוק כלי רכב גנובים בשטחי A, בעיקר נוכח אוזלת ידה של הרשות הפלסטינית. לא נעלמו מעיני המשאבים המושקעים על ידי המשטרה וכוחות הבטחון כדי להילחם בתופעה זו הפוגעת בכיסם של אזרחים רבים, ופוגעת באיכות חייהם ובתחושת הבטחון האישי. ברם, אין בכל אלה כדי להקנות לבתי המשפט בישראל – להבדיל מבתי המשפט הצבאיים המוסמכים לכך נוכח תיקון הצו – סמכות לדון את העבריינים המבצעים בשטחי A עבירות-חוץ שאינן נגד כלכלת המדינה. ככל שהמדינה מבקשת לשנות מצב זה, שרלוונטי רק באותם מקרים בהם אין זיקה טריטוריאלית למקצת העבירה, הדרך לכך היא על ידי תיקון חוק העונשין והרחבת התחולה המגוונת (פרוטקטיבית) על עבירות מעין אלה. עניין זה הוא למחוקק לענות בו.

32. סיכומו של דבר, שהמעשים המיוחסים למשיבים בכתב האישום לא נכנסים בגדרו של המונח עבירות נגד כלכלת המדינה כאמור בסעיף 13(א)(4) לחוק העונשין ודין הערעור להידחות.

נוכח התוצאה אליה הגעתי, אני רואה להידרש לטענתו של אלשחרה כי הערעור המתייחס אליו כמוהו כערעור על החלטת ביניים בהליך פלילי שעליה אין ערעור.

ש ו פ ט

השופט א' א' לוי:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט י' דנציגר:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' עמית.

ניתן היום, י"ח בתמוז התש"ע (30.6.2010).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט